

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Codex traditionvm Corbeiensivm

Falcke, Johann Friedrich

Lipsiae ; Gvelpherbyti, 1752

§. 35. De mansis traditis in villa Dungesdorphe in pago Leri in ducatu Falhon. Hic agitur primo de villis ad pagum generalem Astfala relatis, deinde de villis, ad pagum specialem Falhem spectantibus, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-36114

Ab anno 826 vsque 853 imperante Hludouico et uum unum testef *uuiricus* comes (B) tado hramuuard liuduuard bennic fuit-hard adi asuuard hadulf uuerimmer foco bodo drogo haddo geruuard heridach bouo hugo hrodulf *uuibert* (C) tiadmund afic maynbold.

§. 35.

Tradidit officio in pago *Leri* in ducatu *Falhon* (D) in uilla man-

Steina-
nebeke.

33. not. (u). Intelligimus, vicum subesse *Steinbach*, intra praefecturam *Vslar* in *Gotingensi* principatu situm.

(B) De comite *Wirico* vide supra §. 5. not. (k).

(C) An hic *Wibertus* filius *Widekindi* M. et pater *Walberti* fuerit, iudicent illi, quibus illud diiudicare volupe erit.

(D) Situs *pagi Leri* et *ducatus Falhon* cum in disceptationem venire queat, dignitas argumenti a nobis postulat, vt studiose in eum inquiramus. Vidimus enim virum quendam celeberrimum in *Origin. Pyrmont.* p. 6. per *ducatum Falhon* intelligere *Ostfaliam*, et per *Leri pagum* pagum *Liergewe*, qui ad *Wolfenbuttelam* et *Brunswicum*, oppida, olim obuius erat. Eam in sententiam vir optimus eo adductus est, quod villa, quae in codice nostro legi non poterat, non erat addita, quam autem post haec didicimus e *Registro Bonorum et Prov. Abbatia Corbeiensis*, per *Sarachonem* abbatem scripto. Hac villa adducta, speramus, fore, vt vir ille egregius opinionem suam mutet, et in castra nostra transfiliat. Vt ergo villam eam ipsam eo melius nobis ante oculos ponamus, adferenda sunt ipsa *Sarachonis* verba, quae sic habent: *In Dungenstorphe in Falhon in pago leri continentur salice terre CXX iugera quae habent dietwart friduren gerweric et adigo et unusquisque quotannis persoluit XIII modios siliiginis XVI modios auene II pannos vnius scile et II oues.* Hanc villam *Dungenstorphe* esse vicum *Dunxstorp* non procul a monasterio *Wildeshufen* ad flumen dictum *die Huente*, omnino arbitramur. Quamuis enim in ducatu *Brunswicensi* non procul a flumine *Ouacera*, nunc dicto *die Oker*, et quidem in inspectione ecclesiastica *Thidensi*, inueniatur vicus *Denstorf*, quae qualemque similitudinem cum villa nostra *Dungenstorphe* profert, quaeque in diplomatibus ad pagum refertur *Astfalo*; vicus tamen *Denstorf* in litteris antiquis appellatur *Thenesdorp* et *Dennistorp*. In hac villa abbatiam *Corbeiensem* aliquid iuris vel bonorum possedisse, nullo modo comprobari posse, censemus. Quem admodum autem e situ villae *Dungenstorphe* in *Westfalia* colligimus, *ducatum Falhon* in *Westfalia*, non vero in *Ostfalia*, exstitisse; ita sequitur ex hoc momento id primum, ducatum illum *Westfalicum* diuersum fuisse a ducatu *faxonico*, de quo supra §. 13. egimus, et deinde id praeterea, vocabulum *Falhon* fuisse nomen generale, et tam *Saxonia Ostfalia*, quam *Westphalia*, inhæsisse.

De pago
generali
Astfala.

Saxonia Ostfalia erat regio illa, quae inter *Loinam*, *Albiam*, *Salam*, atque *Vnstradam*, flumina interiacet, cuiusque incolas scriptores *Francorum* antiqui ex eo, quod orientem versus habitabant, modo *Saxones orientales*, modo *Ostheruidos*, modo *Ostherlingos*, modo *Austrasios*, modo *Austerlandos*, modo *Austherim-gos*, modo *Austerlendos*, et modo *Astheruidos* appellabant. Olim in vasto illius terrae tractu multi reperiebantur speciales pagi, quorum vnus erat pagus *Falhen*, ab aliis quoque dictus *Valim*, *Valen*, *Valedungon* et *Valetbungon*. Infra depredemus villam *Othderesbus* sitam in *Astfala* in pago *Falhen*. Ex quo dicimus, *Astfala* fuisse generalem, et *Falhen* specialem, pagum, in quo erat villa *Othderesbus*, per quam, omnibus rite ponderatis, non intelligimus vicum *Adersen* in ducatu *Brunswicensi* intra ecclesiasticam inspectionem *Thidensem*, sed *Ochtersen*, in praefectura *Marienburger* in *Hildesheimensi* episcopatu conspicuam prope *Hildenesheimi* urbem.

Si sumimus vocabulum *Astfalo* in sensu generali, *Heinricus II* imperator in diplomate, a *D. Grupenio* in *Origin. Hannover.* producto, ad annum 1022 tribuit pago *Astfalo* sequentes villas, et quidem

1) *Asheim*, quae erit vicus desolatus *Essen*, olim spectans ad praefecturam *Steuerswald* in *Hildesheimensi* episcopatu. Alii praferent, pagum *Yfen* situm intra praefecturam *Marienburger* in *Hildesheimensi* episcopatu.

2) *Ni-*

mansof II cum omnibus adiacentiis eius testes boister albmarus ragenbaldus dudo herradus.

§. 36.

gubernante
Corbeiam
Wario.

- 2) *Niteloun*, hodie dictam *Netlingen* in eadem Steuerwaldensi praefectura, ubi est praedium equestre Dominorum a Salder cognominatorum.
- 3) *Laffordi*, quae est vel maior vel minor vicus *Lafferde* in praefectura Peina in eiusdem episcopatus terris: qui probe discernendi sunt a vico *Leiferde*, qui in ducatu Brunsvicensi sub inspectione Thidensi obuius est.
- 4) *Gudenstide*, hodierno die dictam *Gadensted*, intra praefecturam Peinensem inter Olsburg et Lafferde sitam.
- 5) *Smitenstide*, hodie dictam Schmedensted in eadem praefectura ad flumen, nominatum *die Fulse*, non procul a vico Dungenbeck, probe discernendam a *Schmedestet* villa, in Thuringia haud procul ab vrbe Erforto posita.
- 6) *Wingon*, quae esse poterit vel *Waggen* in ducatu Brunsvicensi sub inspectione Campen, cuius ecclesia adnexa est ecclesiae in Hordorp, vel *Winningen* in principatu Halberstadensi, vel *Weimingen* in praefectura Ruthe in episcopatu Hildesheimensi. Praeferendus est locus postremus.
- 7) *Hedilentsorp*, quae erit vel *Hallendorp* in ducatu Brunsvicensi non procul a vico Engelnsted sub inspectione Bahrum, vel *Handorf* in praefectura Liebenburg, cuius ecclesia spectat ad ecclesiam in Jersted, vel *Handorf* in praefectura Peina ad flumen dictum die Fulse, qui vltimi vici in episcopatu Hildesheimensi bene discernendi sunt ab *Handorf* vico, in praefectura et comitatu Hoia sito.
- 8) *Heridesheim*, quae erit *Hersum* ad fluuium dictum *die Innerste* in praefectura Woldenberg in episcopatu Hildesheimensi non procul ab oppidulo Salzdorf, quod rectius vicum dixeris.
- 9) *Dusenbem*, per quam malumus intelligere vicum *Dötzen* in praefectura Gronau, quippe in qua monasterium S. Michaelis Hildesiae, teste *Plenario S. Bernwardi de anno 1321*, vnum mansum cum area litonica tenuit, quam *Diosen* villam, in praefectura Lauenstein. Villa *Dusen* probabilissime spectasset ad pagum Guddingo, ad quem quippe refertur vicus *Deinsen*, qui non procul abest a vico *Deinsen*, *Duisen*. Pagus autem Guddingo nostra ex sententia referendus erit ad Angariam, in orientali regione Visurgis procedentem. Poteris autem quoque intelligere per villam *Dusenbem* vel magnum vel paruum vicum *Dingen* intra praefecturam Marienburg situm in episcopatu Hildesheimensi, vel vicum quandam *Dumzenbusen*, olim ad nobiles de Bortfeld spectantem.
- 10) *Dennstorp*, siue *Bennestorp*, prout hanc villam legit illustris Gruberus in diplomate S. Bernwardi in *der Zeit- und Geschicht-Beschreibung der Stadt Göttingen* P. III. p. 23. Si prior lectio bene se haberet, intelligi posset vel vicus *Dandorp* non procul ab oppido Vorsfelde, vel *Destorp* in ducatu Magdeburgico, vel *Denstorp* in ducatu Brunsvicensi sub inspectione Thidensi. Si autem tibi magis placeat lectio posterior, villa *Bennestorp* esse posset vel *Benstorp* in praefectura Weferling, vel *Bennstorp* in praefectura Wolfenbuttel. *Benstorp* in praefectura Poppenburg spectauit ad pagum Guddingo, quem malumus referre ad Angariam in orientali regione, quam ad Ostfalam. *Denstorp* villa praefecturae Eich videtur ceteris praeferenda.
- 11) *Vorden* videtur *Voren* in praefectura Peina. Hanc villam discernas velim 1) a magno et paruo *Forden* in comitatu Hoiano in praefectura Stoltzenau, 2) a *Vorden* in episcopatu Osnabrugensi, 3) a *Vobrede* in praefectura Ehrenburg, et 4) ab oppido *Vorden* in episcopatu Paderbornensi, olim ad illustrissimos comites de Swalenberg spectante.
- 12) *Wimmbusen*, videtur esse vel *Wendsen* non procul a vico Ahlen in praefectura Wolfenbuttel, vel *Wendbusen* in ducatu Brunsvicensi sub inspectione Saltzthal, spectans ad dominum comitem de Dehn, vel *Wendesen* ante silvam Thrimmining hodie dictam *Drömling*, vel *Wendbusen* in praefectura Steuerwald in episcopatu Hildesheimensi. Locus postremus venit potissime in censum.
- 13) *Edinbusen* villa erit *Edthusen* in praefectura Winzenburg non procul a villa Beiten seu *Pitbili*, quam abbas noster Saracho refert ad pagum Guddingo, ad quem etiam spectauit villa desolata *Valuburgun*, olim inter Gronau et Banteln visenda, et probe discernenda a Feldbergen in praefectura Steinbruck. Cum er-

Ab anno
826 vsque
853 im-
perante
Hludo-
unico et

go villa *Edinhusen* referatur ad pagum generalem *Affala*, limites Angariæ atque Ostfalie in eadem regione constituendæ videntur.

14) *Alem*. Nisi vicus *Alem*, iter dimidiæ horæ distans ab vrbe Wolfenbuttel, in traditionibus nostris appellaretur *Alubi*, intelligere vellemus eundem vicum. Probabiliter ergo indicatus creditur vicus *Alden* seu *Alen* non procul ab vrbe Hannouera, alias spectans ad pagum Selesen.

15) *Eiershem*. Cum pateat e plenario S. Bernwardi, iam supra nominatum monasterium S. Michaelis possedisse bona in *Eggelsen*, malimus intelligere vicum *Hoben Eggelse*, quam villam *Eggerfen* haud procul a salinis Hemmendorfiensibus in præfectura Lauenstein, quippe quæ in traditionibus nostris §. 84. refertur ad pagum Guddingo, atque *Eggehem* appellatur. Succurrit villa Eiershusen præfecturæ Winceburgensis, quarto lapide distans Gandershemio, alibi Eiersheim dicta ac ad pagum specialem Flenithe relata. Elige, cui dicas, tu mihi sola places.

16) *Linnithe* esse poterit vel *Oster-Linden* vel *Wester-Linden* in ducatu Wolfenbuttelensi sub inspectione Lichtenberg, vel *Linden* cis Ouacram non procul ab vrbe Wolfenbuttel, vel *Leinde* in eodem ducatu sub inspectione Barum, vel *Lubnede* in episcopatu Hildesheimensi sub præfectura Ruthe. Adridet postrema.

17) *Thornithe* esse poterit vel *Doren* vicus, spectans ad præfecturam Weferling in principatu Halberstadiensis, vel maior vel minor vicus *Doren* in præfectura Liebenburg in Hildesheimensi episcopatu, vel *Doruten* in eadem præfectura, vel *Doren*, vicus in præfectura Coldingen, vix iter dimidiæ horæ ab vrbe Hannouera situs. Erant autem omnes hæ villæ anno 1022 in præfectura comitis *Tammonis*. Adridet villa postrema.

In comitatu ducis *Bernbardi* et in pago *Affalo* eodem anno erant

18) *Osleuessem*, per quam designari credimus vicum *Offelse*, qui anno 1550 erat in præfectura Coldingen, teste litterarum compendio in B. Treueri *Historie der Herrn von Munchhausen* p. 175. Hodie refertur locus ad præfecturam Ruthe in Hildesheimensi episcopatu, et eadem probabiliter villa est, quæ in *Vita S. Willibadi* p. 678. ab Ansgario nostro Hamburgensi archiepiscopo appellatur *Osleueshusen*.

19) *Hottenem* probabilissime erit vicus *Hottelem* in Hildesheimensi episcopatu sub præfectura Ruthe. Hæc eadem villa extitisse videtur, quæ olim spectabat ad comitiam iuxta Cherstede, quam Otto, episcopus Hildesheimensis et simul dux de Brunsvich natus, redemit a Brunone de Guftede, testante *Hildesheimensi Chronico Tom. I. Script. Rerum Brunsvicens. Leibniti* p. 754.

20) *Wiringe*, hodie dicta *Wiringen*, sita est intra præfecturam Ruthe, non procul a vico Weimingen in eiusdem episcopatus Hildesheimensis territorio.

21) *Hefede* videtur esse villa *Hesefhe*, in qua Reinaldus Colonienfis archiepiscopus, cum officio Hildesheimensis præposituræ fungeretur, tres mansos cum decima ecclesiæ Hildesheimensi donauit, teste *Libro Donationum ecclesiæ prædictæ factarum Tom. I. S. R. B. Leibniti* p. 770. quæque probabilissime est *Hesefede* in episcopatu Hildesheimensi, sub præfectura Ruthensi adqueiæscens.

22) *Lutea villa*. Cum *Affalo* pagus sine dubio denotet pagum generalem, dictum Ostfaliam, alios pagos speciales comprehendentem, absurdum non esset, si quis per *luteam villam* intelligere vellet vicum *Lebndorf* ad Brunsvicum, vel vicum *Elue*, adpellatione vulgari dictum *Dreck-Elue* in præfectura Woldenberg. Tradunt alii, in *Plenario S. Bernwardi* asseri, *Luteam villam* non procul ab vrbe Hildesie obuiam esse ad radices montis Kreila, inter Himdesdohr villam, hodie dictam *Himmelsdübr*, et Hildesiam. Locus hodie desolatus est. Patet autem ex eius quoque situ euentissime, vocabulum *Affalo* sumi in sensu generaliori. Si enim Himdestohr, Ammarki, Stammen et Hogeresen, ad pagum spectarunt Scorelingen, atque aliæ supra memoratæ villæ ad alios pagos speciales pertinere debuerunt, tunc *lutea villa* procul dubio etiam ad pagum specialem Scorelingen referenda est. Lutea villa est *Dreckdorp*, *Hordorp*, *Mordorp*, *Mürdorp*: Peinam inter et Brunsvicum occurrit vicentibus villa *Märdorp*.

23) *Bispeperoth*. Hanc villam esse *Bisperode*, quam D. Pastor Lauenstein in *Histor. Episcop. Hildes.* P. II. p. 17. ad præfecturam Lauenstein refert, veritati prorsus aduersum est. Merito igitur ille a doctis Lipsiensibus in *Notis Eruditorum Actis* mensis Mart. 1741 p. 157. censura dignus est habitus. *Bisperode* enim villa spectat ad præfecturam Wickenfen intra Principatum Wolfenbuttelensem,

vnius

vnus horæ itinere sita ab arce Lauenstein. Quamuis monasterium S. Michaëlis Hildesheimense in *Bisperode* vsque in hodiernum diem bona quadam censitica possideat; inde tamen non sequitur, villam *Biscopevrot* esse villam *Bisperode* in præfectura Wickenfen intra Principatum Wolfenbuteleensem, vnus horæ itinere sitam ab arce Lauenstein. Alio enim modo, quam donatione Bernwardina, monasterium S. Michaëlis bona in *Bisperode* adquisiuisse, probabile videtur. Atque vt hoc demonstremus quam euidentissime, præmonendum erit primo, in diocesi Mindensi prope Greuenalueshagen seu Stadthagam inueniri locum dictum *Bischopperode*, in quo, teste Lerbecio in *Chronico Schaumb. Tom. I. Scripto. Rerum German. Meibomii* p. 512. et in *Chronico Mindensi Tom. II. Script. Rer. Brunsvic. Leibnitii* p. 182. monasterium virginum Cisterciensis ordinis fuit, ab Adolpho comite Schaumburgico translatum in oppidum Olden-Rintelen. Oppidum *Stadthagen*, in comitatu Schaumburgico conspicuum, olim nominabatur *Greuenalueshagen*, vti idem Lerbecius refert T. II. Leibn. p. 164. Sequitur ergo, locum *Bischopperode* situm esse prope *Stadthagen* in comitatu Schaumburgico. Hunc locum *Bischopperode* si habere velis pro *Biscopevrot* in pago Aistfalo, vereor, ne nimis de via decedas. Si enim locus ille iam anno 1022. existisset, pagi *Bukk* is pars fuisset. Hunc vero ad occidentalem regionem spectasse, infra ostendimus. Erat præterea locus quidam, dictus *Bischopperode*, situs prope vicum *Bauenhufen*, testantibus litteris Heinrici, Brunsvicenfium et Luneburgensium ducis, infra §. 227. producendas. Quem locum eundem fuisse putamus, qui in litteris sequentibus comitis Gerhardi de Hoya appellatur *Biscopevrot*. Cur membranam addamus eam, ratio non est e longinquo petenda. En illas:

Gerhardus dei gr̃a comes de Hoya omnibus p̃ntibus et post futuris in perpetuum. notum sit uniuersis tã p̃ntibus quam futuris, qualiter nos negotiorum causa pro ep̃o *mindensis* ecclie ueñr. *Widekindo* iter feceramus *Munderam* et in urbem *Insulam* inter Wiseram circumfluentem sitam et in monasterium b̃te Marie deipare. quod est in *Amelungefborne*. ac in honorem dei eiusq̃, in terris ecclie mandata et rogata fideliter non solum sed etiam feliciter expediuerimus. morati autem sumus diutius opinione ob infirmitatis casum in monasterio p̃fato. ac robustiores redditu commonstratas nobis membranas admirati sumus. quibus illud monasterium ab *Ottone duce saxonico* destinatu et a *Sigefrido comite de Bomeneborg* pie conditum pontifices reges duces comites et domini ac cum primis archiep̃i ep̃i abbates et capitula ornarunt. et locupletarunt. placuit nobis deuotio tam illustri turbe adeo ut desiderio fuerimus repleti imitandi pro humilitate ñra exempla ducum comitum et dñõrum, qui ibi documenta pietatis reliquerunt sempiterna. adstantibus itaq̃, comitibus euersteinsibus ecclie b̃te Marie in *Amelungefborne* decimam paruam que *ochtema* vulgariter dicitur. quam ab ep̃o *mindensi* eiusq̃, ecclia cathedrali in feudo tenemus ad villam *Biscopevrot* intra diocesim *mindensem* pro remedio anime ñre et animarum progenitorum ñrorum indultu ep̃i p̃d̃ci eiusq̃, capituli contradimus. ac ut hec ñra donatio et traditio semper p̃maneat rata et inconuulsa, huic p̃nti scripto sigillum ñrum adiunximus. Datum in cenobio *Amelungefborne* anno dñi M. CCC. octauo IV. Kal. febr.

Ex his litteris patet, villam *Biscopevrot* referri ad diocesim Mindensem. Vicus autem *Bauenhufen* prope *Biscopevrot* in his traditionibus §. 442. nominatur *Beuenbur*, atque ad pagum *Tilithi* refertur. Si itaque villa *Biscopevrot* iam anno 1022 existisset, sine dubio illa spectasset vel ad pagum *Tilithi* vel ad pagum *Guddingo*. Quodsi autem primum pagus *Tilithi* contiguus fuit pagis *Marstem* et *Guddingo*, qui vltimus extendi debet vsque ad *Amplithi* et *Bechinam* villas, et porro pagus *Tilithi* citra controuersiam referendus est ad *Angariam* in orientali regione, stupidus sit oportet, qui non intelligat, per *Biscopevrot* in pago *Aistfalo* non posse intelligi vicum *Bisperode* intra præfecturam *Wickenfen*. Non est autem, quod oggannias, antiqua rudera cuiusdam arcis adhuc apparere in vico *Bisperode*, e quibus colligendum sit, episcopum quandam forte Hildesheimensem hanc villam primum eruendo agros faciendam curasse

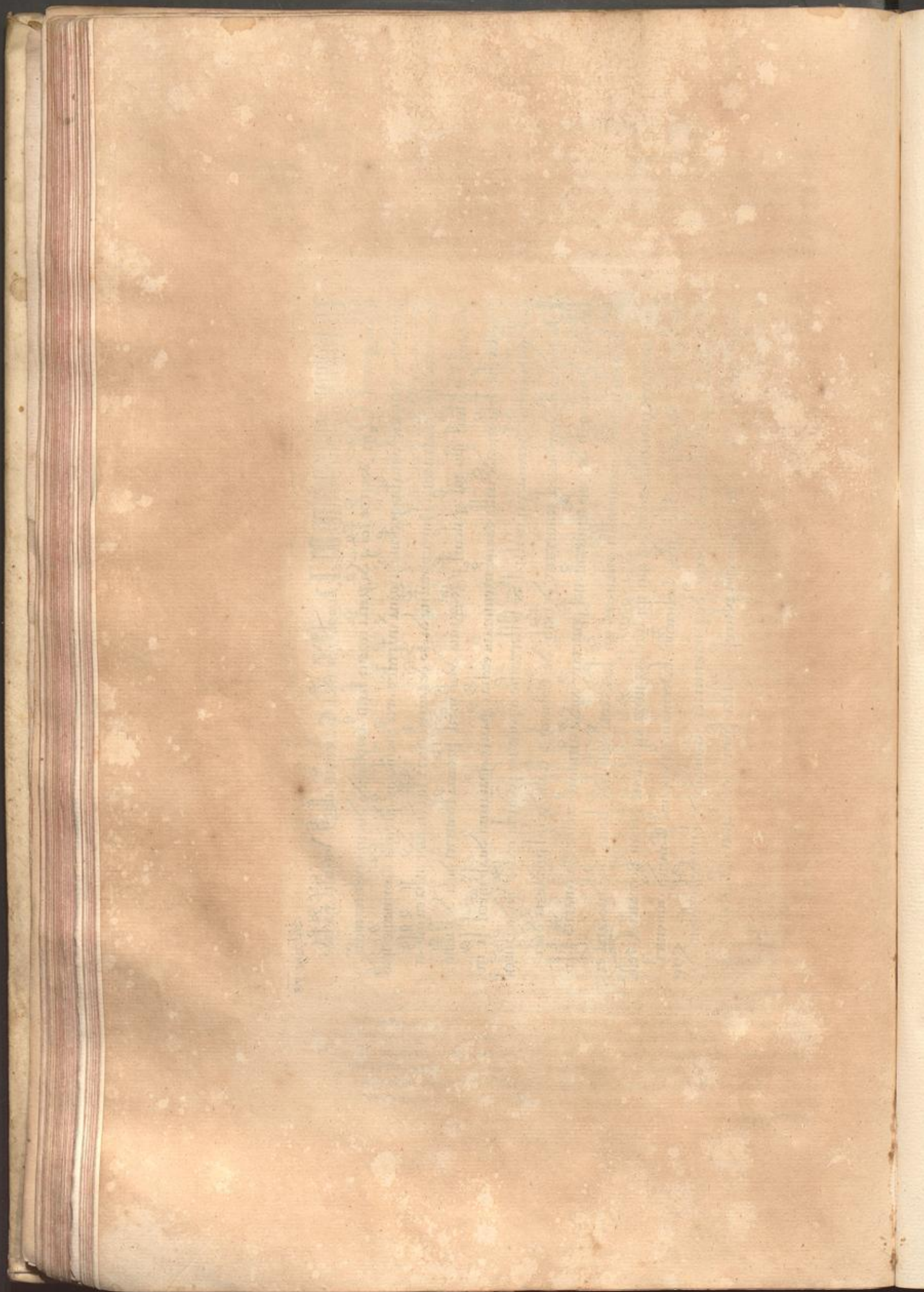
Ab anno
867que
853 im-
perante
Hudo-
uico et

atque inhabitasse, quam ob rem eidem loco nomen *Bischoperroth*, id est, nouale episcopi inditum fuerit. Nam vnde tu voles comprobare, eundem fuisse episcopum Hildesheimensem? Arx, quæ olim fuerit in hac villa, probabilissime fuit sedes cuiusdam nobilis. Quondam se dominos quosdam nominasse de *Bischopingerothe*, eisdemque fuisse ministeriales nobilium dominorum de *Homburch*, comprobamus inter hæc litteris sequentibus nondum editis, quas æri incisas dabimus alibi, vt exemplar sint litterarum initio seculi XIII. exaratarum. En illas.

In nomine omnipotentis Dei. *Hugoldus* dei gratia *Corbeiensis abbas* vniuersis christi fidelibus in perpetuum. Quoniam vocatione sancta qua dei patientia uocati sumus ampliando diuino cultui tenemur intendere. memorie vniuersorum presentem paginam inspectorem artius inculcamus. quod *ecclesia caminatenensis* temporibus domini *Conradi* prepositi comparauit a *Hinrico* milite dicto de *Caminaten* curiam suam in eadem uilla cum omnibus attinentiis tam siluis, quam agris et pascuis pro quadraginta duabus marcis. Item curiam *Heinrici* dicti de *Bischopingerothe*. sitam in eadem villa caminaten memorata ecclesia comparauit quadraginta duabus marcis. Item in eadem villa curiam *Hermann* militis de *Osterothe* comparauit predicta ecclesia vndecim marcis. Hec predia omnia venditores tenuerunt de *fratribus de Homburch* et si aliqua ex his prediis iam dicti fratres de *Homburch* de nobis tenuerunt. nos proprietatem eorundem contulimus ecclesie *Caminatenensis*. Ut autem hoc factum stabile et inconuulsam permaneat, ipsi fratres coram nobis eadem bona cum *aduocacia* et omni iure resignauerunt. et tam nos quam ipsi sigillorum nostrorum appensione fecimus roborari. Testes huius rei sunt *Hugo prior*. *Esquinus prepositus Corbeiensis*. *Hermannus portarius*. *Conradus camerarius*. *Engelhardus capellanus*. Laici. *Fridericus de Pirremunt*. *Conradus de Homboke*. *Conradus de Amelungessen* et filius eius *Herboldus* et alii quam plures. Acta sunt hec anno gratie M. CC. XVIII.

His litteris adductis dolemus sigillum fratrum de *Homburch* temporum iniuria detractum. Quemadmodum enim ex aliis dominorum *Homburgicorum* sigillis patet, ita ex hoc fieret palam, nobiles dominos de *Homburch*, et *comites de Dassel* vnius eiusdemque fuisse originis. Cum duobus enim cornibus ceruinis, quæ erant insignia comitum de *Dassel*, in illis apparet Leo *Homburgicus*, vt inter cetera apparet e sigillo infra in lucem emittendo. *Heinricum de Bischopingerothe*, quem in hoc diplomate deprehendimus, nomen accepisse a villa, postea dicta *Bisperode*, intra præfecturam *Wickensen* posita, docebimus in *Clientela Corbeiensi*. Arcem vero cuiusdam nobilis non habendam esse pro arce episcopali, nemo non videt et intelligit.

Ex his autem omnibus elucere speramus, villam *Bischoperroth* in pago *Affalo*, non esse *Bisperode*. Eandem ergo in alio loco esse quærendam, omnino arbitramur. Plura loca appellata *Bisperode* seu *Bischoperode*, atque olim in Saxonia orientali deprehensa, nobis non sunt cognita. *Bischoperdorf* villa quidem erat quondam non procul a palatio regio *Werla*, hodie dicto *Warl* in præfectura *Wolfenbittel*, quæ haberi posset pro villa *Bischoperbusen*, et quæ in diplomate *Heinrici II* cesaris ad annum 1022 tribuitur pago *Derningon* seu *Derlingo*; *Bischoperdorf* quoque, olim nuncupata *Bispingdorf*, in ducatu *Luneburgico*, quæ habet præfectum germanice dictum *einen Amts Vogt*, esse posset *Bischoperroth* in pago *Affalo*. Quemadmodum autem terminationes *dorp*, *rode*, et *busen*, non confundende sunt: ita putamus, tam villam *Bischoperroth* in pago *Affalo*, quam villam *Bischoperbusen* in pago *Derlingo*, hæcenus latuisse in obscuro. Fortassis attingimus scopum, si statuimus, villam *Bischoperroth* fuisse aliud nouale, cuius mentionem iniecit *Bernhardus* episcopus *Hildensemensis* in litteris anno MCLL. Hoc situm erat iuxta montem *S. Mauriti*, idque ad reparationem publicæ viæ, quæ de monte tendit ad ciuitatem *Hildensemensem*, delegauit episcopus prædictus. Hanc enim villam *Hildensemensis* episcopus, fortassis ipse *Bernwardus*, quondam eruendam videtur curasse.

24) *Drotbe*, seu, ut in donatione Bernwardina legitur, *Trotbe* anno 1022 erat sita in pago *Assfalo*. Hæc villa hodie desolata est; eius autem reliquæ supersunt prope Koldingam, sedem præfecturæ in Principatu Calenbergensi. Hanc villam *Trotbe*, ab Heinrico sancto anno 1013 tributam pago Martiem seu Marstem, Lauensteinium in *Historia episcopatus Hildesensis vindicata*, contra dominos censores Lipsienses p. 22. nondum demonstrasse, arbitramur. *Trathe*, fatemur, erat circa annum 1001. prædium hereditarium imperatoris Ottonis III, verisimillime a patre atque auctore consimilis nominis quoque possessum, quorum pater Henricus auceps illud cum Hatheburga, vidua Osdachi Billigani, probabiliter acquisivit. Septem mansos cum aliis adnexis bonis in villa hæc *Trathe* tradidisse Ottonem III monasterio per S. Bernwardum recens fundato, patet ex ipso diplomate Henrici II. Anno ergo 1022 prædium in *Trathe* non amplius erat cæsareum, sed episcopale: neque in diplomate Henrici II ad annum 1022 asseritur, villam *Trotbe* seu *Drotbe* fuisse in præfectura Tammonis. Potuisset Dominus B. I. Lauensteinus ex hoc ipso discere, vocabulum *Assfalo* in diplomate Henrici II adhiberi in sensu latiori, atque *Assfalon* fuisse pagum generalem, multos alios pagos speciales, et in his aliquam partem pagi Marstem, comprehendentem.

gubernante
Corbeiam
Warrino.

25) Ipsa urbs *Hildesheim* quoque refertur in eodem diplomate Henrici II ad pagum *Assfalo*. Hanc urbem appellatam esse *Bennopolim*, a castro *Benneburga*, extra muros Hildesheimenses adhuc anno 1249 posito, censet idem Lauensteinus. Ante eum multi alii idem suo suffragio dignum putarunt. Nec nos negamus, possessorem castri *Benneburgi* olim Hildesheimensibus imperasse. *Benneburgum* autem iam tempore Caroli M. existisse, pernegamus strenue. Domini Hildesheimenses illud quidem affirmant. Sed nos requirimus testes, et quidem coætaneos. Recentioribus enim in hoc nullam habemus fidem. Infra deprehendemus in traditionibus nostris *Bennonem* quendam, qui cum fratre *Ricdago*, probabilissimo constructore monasterii Lamspringensis, possessor fuit bonorum tam in pago Ambergo, quam in pagis Seotelingen et Guddingo, et quidem in eadem villa, in qua quidam *Macco* Hildesheimensis aduocatus, probabiliter inter *Bennonis* posteros referendus, post hæc habitavit. Fundatorem castri *Benneburgi* fuisse *Frisum*, asserunt. Et illum *Bennonem* cum ratione *Frisum* adpellare possumus. Si enim ille, ut infra videbimus, nepos fuit *Widekindi Magni*, omnino *Benno* fuerit *Frisus* necessum est. Fortassis hic *Benno* et exstructor castri *Benneburgi*, et Hildesheimensis aduocatus fuit. Hoc respectu urbem *Hildesiam* nominare *Bennopolim*, incongruum non erit; alio autem respectu eandem appellare *Bennopolim*, apte congruenterque dictum non foret. Si quis urbem *Huxariam* nuncupare vellet *Brunopolim*, quia ab urbe *Huxaria* non procul abest *Brunoniburgum*, celebratissimum Saxonum castrum, subtiliter magis, quam dilucide, id contenderet. Neque nobis persuadere possumus, urbem *Hildesiam* nomen traxisse ex filia *Hils*. Fabula enim Jo. Letzneri est, Francos quaerentibus: vbinam esset cæsar Ludovicus? respondisse: *dabeim am Hils*, id est, in loco quodam ad siluam *Hils*, ex qua responsione postea enatum sit vocabulum *Hildesheim*. A filius nomina esse imposita oppidis, non est verisimile. Probabiliter locus *Hildesheim* nomen accepit a quodam *Hildi*, *Hildiboldo*, *Hildidago*, *Hildegrimo*, *Hildigero*, *Hildiberto*, *Hildiwardo*, *Hildibodo*, vel *Hildelino*, quæ nomina in nostra Saxonia olim erant vsitatissima, ut hæc, quas damus, traditiones testantur. Fortasse inter progenitores ducis Ostfalorum *Hessi* seu *Asg* quidam nomen *Hildegrimi* habuit, a quo nomen villæ *Hildesheim* fortassis est impositum. Infra enim videbimus, *Bennonem* bona circa *Hildesheimiam* acquisivisse ex hereditate ducis *Asg*. Inter consanguineos eiusdem ducis etiam quosdam nomen *Hildegrimi* habuisse, infra præterea docturi sumus. Coniecturæ quidem hæc tantum nostræ sunt, fortassis autem sunt valde probabiles. Nec videmus, quid eis opponere possis, quæ aliis ansam præbitura sunt in veritatem, hæctenus latentem, solidius meliusque penetrandi.

Porro Henricus III imperator anno 1053 ad pagum Ostuala refert villas

26) *Germaredessum*

27) *Ilisede*

28) *Dungerbicht* et

29) *Suitbaldigebuisen*, inter quas *Germaredessum* probabiliter existimatur fuisse vel *Germenaui* ad siluam dictam *Dromling*, vel *Garmesen* in præfectura Steinbruck

in

Ab anno
826 usque
853 im-
perante
Hludo-
uico et

in Hildesheimensi episcopatu. *Ilse* erit vel *Ellersel*, vel *Iseren* ad fluuium Othram vel *Elsebeck* in praefectura Calvör, vel *Ilse* in praefectura Peina duplex. *Dungerbicht* erit vel *Dambeck*, vel *Darnbeck* in veteri Marchia, vel *Dungelbeck* in praefectura Peina. *Suitbaldigebusen* autem esse poterit vel *Satuelle* haud procul a Dezel ad fluuium Othram, vel *Sirraubaldam*, olim non procul a vico Brome posita, quem duces Brunsvici et Luneburgi in feudum contulerunt nobilibus dominis de Bartensleben. Villam *Suitbaldigebusen* esse vicum *Swiebelt* in praefectura Peina, persuadere nobis non possumus. Haec enim villa erat anno 1053 in comitatu *Christophori*, qui probabilissime idem comes *Christophorus* erat, ad quem circa idem tempus spectavit villa Partunlep in pago Norddoringen, de quo vid. infra §. 471.

In Corpore Traditionum Fuldensium pago *Affsala* tribuitur praeterea villa haud vna. Huc referenda est

30) villa *Egenheim*. Ita enim illa p. 303. num. 73. *Ego Ortolf trado sancto Bonifatio in elemosinam patris mei arcem unam in villa, quae dicitur Egenheim, sita in pago Ofsalabam.* Haec villa *Egenheim* esse poterit vel *Eheim* in praefectura Fal-lersleben, vel *Eugesen* in praefectura Neubrücke, vel *Engesen* non procul a Burgwedel, vel *Gemesen* in praefectura Gifhorn, vel *Echem* non procul a Scharneck in ducatu Luneburgico. *Ortolfus*, qui in eadem villa bona haec tradidit, ad Billinganam familiam spectasse videtur. Billinganos in Luneburgico Principatu dominatos esse, infra docebimus. *Ortolfus*, Saxoniae dux, Hermannii Billungi nepos, historicis notus est. Fortasse *Ortolfus* noster inter progenitores *Ortolff ducis* referendus est. De reliquo prope Hildesiam visitur adhuc villa *Enem*.

Tandem ad pagum *Affsala* a caesare Henrico II refertur

31) *Castellum Mundburg* in ripa Alerae fluminis situm. Diploma infra §. 104. not. (w) e membrana inferuimus, quod vide. Haec enim egimus de villis ad pagum generalem *Affsala* spectantibus. Iam quoque recensendae erunt villae olim ad pagum specialem *Falhen* seu *Valim* relatae. Secundum filium diplomatis Henrici II et donationis Bernwardinae illae erant anno 1022 ex, quas in praefens exhibebimus lectori.

1) *Bereuilte* seu *Bereulte* est *Baruel* in praefectura Gronau in Hildesheimensis episcopatus territorio.

2) *Beienem*, per quam intelligimus vicum *Bettrum* in praefectura Steinbruck in eodem episcopatu, at non *Beitlen* in praefectura Winzenburch. *Beitlen* enim probabilissime est villa *Pitbili*, quae infra in *traditionibus* nostris ad pagum refertur Guddingo. Damus tamen, villas limitibus pagorum innexas, nunc huic, nunc illi, pago confini adtributas fuisse.

3) *Wallenside* est *Wallensied* in praefectura Gronau, cuius ecclesia spectat ad ecclesiam in Rehden. Ab hac villa quondam ministeriales quidam Corbeienfes dicti sunt *de Wallensede*.

4) *Megecingeroth* seu *Megencingeroth*, an sit *Machtersen*, *Lob-Machtersen* vel *Brug-Machtersen*, in Principatu Wolferbuttelano sub inspectione ecclesiastica, olim archidiaconatu, Bahrum, an *Machtsum* inter episcopatus Hildesheimensis terras easque praepositurae Cathedrali contributas, an alia, id omne in medio relinquimus. *Megecingeroth* villam esse locum, hodie dictum *zum Roden*, in praefectura Marienburg in eodem episcopatu quondam situm, persuadere nobis nondum possumus. Nisi producantur tabulae publicae, quibus hoc comprobetur, inter desolatas hanc villam recensemus. Addeamus inter haec coniecturis coniecturam novam. Maria semper virgo a Germanis olim dicta fuit *Maget*, *Meget*, *Megece*. Suspicio inde oritur, Novale Mariae seu Marienrodam, Monachorum Cisterciensium sedem, in Principatu Calenbergico prope Hildeneshemium sitam, hic in censum venire.

5) *Achem* probabiliter est *Achten*, vicus non procul ab vrbe Hildesia situs, et spectans ad praeposituram cathedralem ecclesiae Hildesheimensis.

Rex Chuonradus II porro ad hunc pagum ad annum 1025 retulit

6) villam *Kennium*, testante diplomate in Nic. Schattenui *Annal. Paderbon.* T. I. p. 468. Haec villa erat in comitatu Danemari, qui fortasse comes Tanemarus est, de quo exponemus infra §. 104. not. (w) pluribus. Intelligimus enim per villam *Kennium* locum *Kemme*, ad praefecturam Steuerwaldensem spectantem, situm in eodem episcopatu Hildesheimensi. Ad eundem pagum relatus fuit anno 1049 adhuc locus ille.

7) Tra-

De pago
speciali
Falhen.

7) *Poppenborch* hodieque castrum est, situm ad fluvium *Leinam*, et sedes *Poppenburgen*sis præfecti. Litteras imperatoris *Heinrici*, in quibus *Poppenborch* ad hunc pagum refertur, *Jo. Georg. Eccardus* suæ *Historiæ Genealogicæ principum superioris Saxonie* inseruit p. 301. seq.

8) Tradidit *Heinricus IV* rex, postea imperator, anno 1068 *Heziloni* episcopo *Hildesheimensi* in doni loco comitatum, quem *Fridericus* eiusque filius *Conradus* comites in beneficii loco habuerant intra pagos *Valedungen*, *Aringe*, et *Guttingon*, et in his publicis ecclesiarum parochiis *Alicga*, *Redun*, *Fredenon* et *Walenbusen*, testante diplomate in *Nic. Schatenii Anna. Paderb.* Tom. I. p. 568. seq. in quo autem nobis cæsar dubium reliquit, an hæ publicæ ecclesiarum parochiæ ad pagos illos spectauerint. Tradit enim tantum cæsar, illas spectasse ad comitatum *Friderici* et *Conradi*. Finge autem, has parochias ad pagos respicere prædictos, tunc *Alicga* esse videtur *Elze*, hodie oppidum in episcopatu *Hildesheimensi* iuxta præfecturam *Poppenborch*. Hæc vero villa *Alicga* procul dubio referenda videtur ad pagum *Guddingo*, quia *Mehle* et *Ledhi*, quæ non procul inde absunt, ad pagum spectarunt *Guddingo*. *Redun* videtur esse *Reden* in præfectura *Gronau* intra terras eiusdem episcopatus *Hildesheimensis*, ubi domini de *Reden* iurisdictionem minorem exercent. Hanc villam referre poteris ad pagum *Valedungen*. *Walenbusen* spectasse ad pagum *Guddingo*, perhibere poteris: quia visitur villa *Wallensen* in præfectura *Lauenstein* ad flumen, dictum *die Sale*. *Fredenon* autem habere poteris pro *Freden* in *Hildesheimensi* episcopatu intra præfecturam *Winzenburg*. Hæc ad pagum spectavit *Aringe*, seu, ut in monumentis nostris scribitur, *Aringbo*.

9) Eadem fere dicenda sunt de diplomate cæsaris *Heinrici IV*, in quo ipse anno 1057 primo anno regni sui atque ordinationis III. ad altare *S. Mariæ Hildesheimensis* ecclesie donat comitatum, quem *Bruno* eiusque filius, scilicet patruus eius *Luitolfus*, nec non et eius filius *Echrecht* comites ex imperiali donatione in beneficium habuerunt in pagis *Norduringen*, *Darlingen*, *Valem*, *Salthga*, *Grethe*, *Muldeje*, et in publicis ecclesiarum parochiis *Scheningen*, *Wethnemsede*, *Schiphinstete*, *Lucgenheim*, *Etlouesheim*, *Stocheim*, *Tenesdorf*, *Ringilino*, *Boginbursalle*, *Honenghesbutbele*, *Huinbusen* situm. Quamvis enim nobis quidam viri doctissimi, qui originale viderunt, retulerint, inesse huic diplomati quædam, quæ illi falsitatis notam inurere possint, dictitantes, indictionem esse falsam, sigillum non esse genuinum, neque litteras conuenire cum characteribus seculi XI, non tamen possumus, quin rem ad viuum reseceamus et adensum tantisper inhibeamus nostrum. Rem ab ovo ordiamur oportet. Quis credere poterit, voluisse cæsarem episcopo *Hildesheimensi* largiri comitatum per archidiaconatus in diocesi *Halberstaden*si obuios? Adducturi tamen idem diploma sumus, ne nos aliquid omisisse videamini. Parochiæ in hoc diplomate probabilissime denotant archidiaconatus, *Scheningen*sis ergo archidiaconatus se extendisse videtur vsque in pagum *Northuringi*: ipsa enim *Scheningen* ad pagum *Derlingo* spectavit. *Wethnemsede* videtur esse *Watensted*, vicus, vno milliari distans ab vrbe *Scheninga*, hodie sub inspectione *Scheningen*si intra Principatum *Wolfferbuttel*, olim vero, testantibus litteris, a *Cl. Sam. Walthero* in *Singul. Magdeburg.* P. VII. p. 171. productis, sedes archidiaconalis ecclesie *Halberstaden*sis. Referenda hæc villa *Wethnemsede* fuit ad pagum *Derlingo*, uti quoque *Lucgenheim*, olim sedes archidiaconalis etiam eiusdem ecclesie, hodie *Lucklum*, vicus itinere duarum horarum disiunctus ab vrbe *Brunsvico* orientem versus. *Schiphinstete* est *Scheppensted*, oppidum satis notum in *Brunsvicensi* ducatu. *Etlouesheim* fuit sedes archidiaconatus *Halberstaden*sis, alias *Athleuessen*, qui non erat in vico *Eilen* in præfectura *Wolffenbuttel* sub inspectione *Scheppensted*i, sed in vico *Atzen* non procul a vico *Saltzthal*. *Stocheim* videtur esse *Grossen-Stöcken* ad fluvium *Ouacram*, ubi existit sedes archidiaconalis episcopatus *Hildesheimensis*. Hæc vero villa fuit pars pagi *Liergewe*, id quod falsarius nesciuit. *Tenesdorf* potest referri ad pagum *Valem*, quia congruit ad vicum *Densdorf* Principatus *Wolffenbuttel*ensis eiusque inspectionem ecclesiasticam *Thidensem*. *Ringilino* est *Ringeln*, abbatia in *Hildesheimensi* episcopatu, referenda ad pagum *Salthga*. *Boginbursalle* videtur esse *Bennenbostel* seu *Beienbostel* intra Principatum *Luneburgicum*. *Honenghesbutbele* est *Flanningsbuttel* seu *Harckerbuttel*. Cuiam autem pago hæ villæ, an pago *Grethe* seu *Gretingi*, an pago *Muldeje*, qui a pago *Muthiwide* diuersus fuisse non videtur, sint annumerandæ, nondum plane declaratum

Ab anno
826 vsque
853 im-
perante
Hudo-
uico et

tum esse censemus. Dominus ecclesiastes Lauensteinius quidem, pagum *Muldesse* a *Muthwilde* pago discrepasse, statuit. Simulatque erit, qui comprobaturus est argumentis solidis, diploma Heinrici IV esse genuinum, eandem tunc sententiam et nosmet assensu nostro prosequi conabimur. Pagus sane *Osterwalde*, quem Lauensteinius ad diocesim refert Hildesheimensem, et inter *Muldesse* et *Muthwilde* pagos ponit, alio in loco quaerendus erit. *Marchisus Bernhardus*, in cuius praefectura anno 1022 erat villa *Latondorp* in pago *Osterwalde*, procul dubio est marchio septentrionalis Bernhardus IV, qui quidem habuit comitatum in pago *Norththuringi* et *Belkischem*. At nullo modo, eius comitatum procurrisse in Principatum vsque Lüneburgicum, comprobari posse putamus. Pagus *Belkischem* seu *Belschem* procul dubio in marchia Brandenburgica, et quidem in ea regione, qua hodie dicitur *das Balsamer Land*, existit, neutiquam vero in principatu Halberstadeni, e regione vrbis Helmstadii versus meridiem, quod beatus Lauensteinius nobis persuadere voluit. Potuisset autem idem situs pagi *Belkischem* Lauensteinium docere, pagum *Osterwalde* non existitisse in Lüneburgico Principatu. Ducis Bernhadi filius *Bernhardus dux* comitatum suum anno 1025 tenuit in pagis *Bardango* et *Heilanga*, quemadmodum eius pater illum eidem in pagis habuerat anno 1004, testante diplomate regis Henrici infra in *Addendis* num 388. producto. Quomodo igitur dici cum ratione poterit, comitatum *Marchisi Bernhadi* patuisse vsque in pagum *Osterwalde*, si cum Lauensteinio statuamus, pagum *Osterwalde* fuisse cis pagum *Heilanga* in Principatu Lüneburgico? Ex vnica villa *Latondorp*, quam Lauensteinius censet fuisse *Lachendorf* in praefectura *Bargfeld*, euinci haud poterit, pagum *Osterwalde* in Principatu Lüneburgico existitisse. Eadem enim haec villa in diplomate quodam regis *Chuonradi*, hactenus inedito, appellatur *Latendhorp*. Ea anno 1025 fuit pars pagi *Bardango* intra comitatum Bernhadi ducis. Eapropter pagus *Osterwalde* quaerendus est in veteri marchia, et quidem ea in regione, vbi anno 1473 vicus *Osterwolde* existit. *Huinhusen* denique in diplomate caesaris Heinrici IV est monasterium *Wienhusen* in ducatu Lüneburgico, de quo infra pluribus. Cum autem eadem villa referatur ad pagum *Flotwitzba*, iterum prodidit fallarium imperitiam suam geographicam.

10) Vidimus iam supra §. 10. ad pagum *Falim* referri *Guddiansfede*, id est, *Gadensted* in praefectura *Peinensi*, ad quem etiam

11) spectauit §. 47. *Litbinga* villa, quam *Ledingen* vicum in Principatu *Wolferbuttelano* atque inspectione ecclesiastica *Barumensi* esse statuimus. Si autem intelligere malis *Leinde* villam in eadem inspectione, non repugnamus. Abbatia enim nostra in eadem villa nulla bona amplius possidet.

12) Erat in eodem pago *Falben* villa *Sirikesbus*, per quam designari statuimus villam *Sierse* in praefectura *Wolfenbuttelensi*, cuius ecclesia ecclesiae in *Bethmar* est innexa.

13) Referuntur in traditionibus nostris §. 339. et §. 381. ad pagum *Falben* loca *Algrimfen* et *Alegremisbus*, quae procul dubio sunt villae maior et minor *Algermisen* intra *Hildesheimensis* episcopatus cathedralem praeposituram.

14) Erat in *Affsala* et in pago *Falben* villa *Othderesbus*, vti patet e traditionibus nostris §. 399, per quam iam supra significauimus denotari vicum *Ochtersen* in praefectura *Hildesheimensis* episcopatus *Mariaeburgensi*.

15) Denique eidem pago *Falben* tribuitur quoque villa *Logena*. Anno enim 890 *Arnolfus* rex *Sigahardo* *Fuldensi* abbati tradit in pago *Falaba* in comitatu *Oigozi* in villa *Logena* hubas *LXX* et dimidiam cum omnibus pertinentibus, testante eiusdem regis praeepto, quod ex apographo veteri exhibuit *clar. Schannat* in *Corpore Trad. Fuld.* p. 217. num. 534. Villa *Logena* videtur esse vicus *Lengede* praefecturae *Peinensis* in *Hildesheimensi* episcopatu. Quis vero ille comes *Ogozus* fuerit, res est altioris indaginis. Fortasse *Ogozus* diuersus non fuit ab *Agozo*, cuius vxor erat *Reginhilt*, quorum vterque tradiderunt *S. Bonifacio* bona sua in *Asgebah*, testante eodem *Corpore Tradit. Fuldens.* p. 296. num. 53. *Reginhiltis* quaedam seu *Ribhilt* erat consanguinea *Unwani*, *Billungi* et *Baldungi*. Quidquid enim illa *Ribhilt* iure hereditario dereliquerat illis in regione *Grapsfeld* in finibus *Weterungono* et *Rugiheimono* in captura, quae dicebatur *Steinaba*, tradiderunt anno 863 *S. Bonifacio*, in monasterio *Fulda* sacro requiescenti corpore, *Unwan*, *Billunc* et *Baldungus*, testante membrana in *Tradit. Fuldens.* cit. p. 199. Ponamus igitur, *Unwanum* fuisse nepotem ducis *Ostfolorum*, *Hessi*, et filium

Gisle

Gisla et Unwani, de quibus egimus infra §. 104. not. (z). Ponamus porro, *Billungum* fuisse nepotem eiusdem ducis Helli, ac filium *Bemithi* comitis, de quo plura diximus §. 104. not. (w), et rursus ponamus, *Baldungum* fuisse *Belvincum*, qui cum vxore sua Hitta in villa Stoeheim in pago Cilgide seu Tilithi (quae villa probabiliter est vicus Stencke, olim spectans ad dynastiam Artzen) praedia sua donauit ecclesiae Fuldensi, teste *corpore Tradit. Fuldens.* p. 300. num. 5, eundemque fuisse illum, qui in Traditionibus nostris §. 213. inter testes apparet, et, vti e donis colligimus, filium Wichardi I, de quo egimus infra §. 104. not. (l); *Reginbildis*, vxor *Otgozi comitis*, soror *Billungi* non esse non potuit. Haec sententia stante, *Otgozus comes* consanguineus Billungicae stirpis fuit. Haec consanguinitas fortassis in causa fuit, cur caesar Arnolfus illum *Otgozum* anno 890 creauerit comitem in pago *Falaba*. Sed vnde, quare, in ditionem peruenire Saxonum nostrorum bona intra Buchoniam sita, in pagis Grapfeld, Salagewe, et aliis conterminis pagis? Responder clar. Schannat in *Buchonia Veteri* p. 329, Saxones et Slauos, a Carolo M. saepius armis infestatos, ac denique victos, turmatim in vastissimam Buchoniae solitudinem, aut sponte sua secessisse, aut pro victoris arbitrio translatos esse, et postmodum illustrium stemmatum progenitores euassisse felicissimos. Mirum ergo nemini videri debet, nos progenitores quosdam familiarum quarundam illustrium Saxoniae nostrae in Buchonia quaesuisse, saepiusque dixisse, Luidolfos, Hiddones, Thuringos, Unwanos, Wicheros, Billungos, Reinoldos, Siwardos, Bernhardos aliosque fuisse Saxones, qui in Buchonia veteri bona tradiderint ecclesiae Fuldensi. Quidquid enim progenitores eorum in Buchonia occupauerant, et ad eos postea peruenerat hereditatis iure, id, cum illustres Saxones nostri, pace facta cum Carolo Magno, bona sua in Saxonia nostra rursus acquisissent, vti nostrae traditiones comprobant, negligentes, bona sua, intra Buchoniam sita, tanti non aestimabant, quin ea ecclesiae Fuldensi large effuseque darent, et insuper eis quaedam e bonis suis, in Saxonia sitis, adderent.

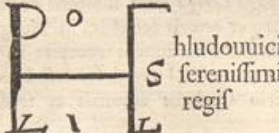
Hactenus recensuimus villas spectantes tam ad pagum generalem *Assala* quam ad pagum specialem *Falben*. Jam quoque edisserere debemus villas, quae olim relate fuere tam ad pagum *Liergewe*, quam ad pagum *Leri*, vt situs horum pagorum patelat cunctis.

Quod ergo primum ad situm *pagi Leri* adinet, exstant in archiuo Corbeienfi De pago duo autographa diplomata Ludouiciana, in quorum altero, quod infra §. 473. exhibemus, Hludouicus caesar anno imperii sui VIII, id est, anno reparatae salutis 822, ecclesiam *Fischbechi* in *pago Leriga* cum subiectis ecclesiis, et cum decima ex silua Ammeri et Ponteburg et ceteris ecclesiis, in Hefiga et Fenkiga sitis, sub suam defensionem et immunitatis tuitionem recepit; in altero autem Hludouicus, rex orientalis Franciae anno XIII regni sui *cellulam Fischbechi*, in *pago Leri* constructam, monasterio Corbeiae adiunxit et tradidit, quod sic habet:

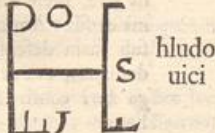
QIn nomine sanctae et indiuiduae trinitatis. Hludouicus diuina fauente gratia rex. si liberalitatis nostrae munera de beneficiis a deo nobis conlatis locis deo dicatis aliquid conferimus id nobis et ad mortalem uitam feliciter transigendam et ad aeternam perpetualiter obtinendam profuturum liquido credimus. id circo notum fieri uolumus omnium fidelium nostrorum tam praesentium quam futurorum sagacitati quia petente atq. suggerente *uarino* uenerabili abbate qui monasterium quod dicitur noua *corbeia* nostra concessione in regimine habere dinoscitur quod pie memoriae genitor noster construi iussit in honorem dei et sancti protomartyris stephani ubi et sancti Uiti martyris protiosa pignora seruari noscuntur complacuit celsitudini nostrae quandam cellulam iuris nostrae uocatam *fischbechi* quae est constructa in *pago leri* memorato monasterio adiungere atq. per hanc nostram auctoritatem ei tradere ut perpetuo sub eius ditione cum omnibus ad se pertinentibus et aspicientibus consistat hanc ut diximus cellulam cum integritate rebus et appendiciis ac terminis suis et cum omnibus ad se pertinentibus et respicientibus item basilicis domibus ceterisque aedificiis decimis siluis campis pascuis aquis aquarumue decursibus cultis locis et inculis mobilibus

Ab anno
826 usque
853 im-
perante
Hludo-
uico et

libus rebus et immobilibus mancipiis diuersis sexus et aetatis memorato monasterio subditam esse facimus atque, per hanc nostram auctoritatem ita donamus atque, tradimus ut in iure eiusdem ac monachorum inibi per tempora deo deseruientium in diuersis necessitatibus ad diuinum cultum propensius exequendum absque, diminoratione aut retractatione permaneat. Et ut nullus fidelium nostrorum ab eorum dominatione uel potestate eam quoquo modo auferre aut in aliam quamlibet partem quancumque, occasione transferre praesumat neque, ullus iudex publicus uel quilibet ex iudiciaria potestate in ecclesiis aut loca uel agros seu reliquas possessiones memoratae cellulae quas praesenti tempore in quibuslibet pagis et territoriis habet ac deinceps ibidem conlatae fuerint ad causam iudicariam more audiendam aut freda exigenda aut mansionem uel paratam faciendam aut fide iussorem tollendam aut homines ipsius cellulae tam ingenuos quam et litos distringendos aut ullas redibitiones aut illicitas occasiones requirendas ullo unquam tempore ingredi audeat uel ea quae supra memorata sunt exigere praesumat sed liceat memorato abbati sub immunitatis nostrae auctoritate successoribusque, eius et monachis in memorato monasterio per tempora degentibus iam dicta uilla cum omnibus ad se pertinentibus uel adspicientibus ad dei et domini nostri Iesu Christi famulatum diligentius peragendum absque, cuiusquam contrarietate uti et quaecumque, ad suos in domini nostri Iesu Christi militia usus et necessitates pertinent ordinare disponere iustisque, efficere, quatenus pro genitoris nostri animae saluatione et pro nobis coniuge proleque, nostra et pace nostra ac stabilitate totius imperii a deo nobis commissi acriter eos indefinenter diuina maiestatem exorare delectet, hanc quoque, commotionem subiungere curamus ut praefatus abbas eiusque, per tempora successores prouideant de praefata cellula ne aliquando negligatur in diuino cultu neque, cuiuslibet personae in beneficium tribuatur sed potius procuretur ut ibi in perpetuum dei cultus perseueret et ad praefati monasterii monachorumque, ibidem deo seruientium usus et necessitates in perpetuum prospiciat. Et ut haec nostra auctoritas inuiolabilem et inconuulsam obtineat firmitatem manu propria eam subscripsimus et anuli nostri impressione assignari iussimus.

signum signum

The monogram consists of a large 'P' with a circle above it, a horizontal line, and a vertical line on the right. The letter 'S' is written inside the vertical line, and 'HLUDOUICI SERENISSIMI REGIS' is written to its right.

signum signum

The monogram consists of a large 'P' with a circle above it, a horizontal line, and a vertical line on the right. The letter 'S' is written inside the vertical line, and 'HLUDOUICI' is written to its right.

hadebertus subdiaconus ad uicem
baldrici abbatis recognoui et //

Sigillum aeri incisum habes
in Tab. I. n. 3.

data XIII. k. ap. anno propitio XIII. serenissimi regis hludouici in orientali francia regnantis indict. XV actum in uilla eipilingas in dei nomine feliciter amen.

In hoc diplomate annus regiminis Hludouici numerandus est ab anno 840 et quidem ab eo tempore, quo se Hludouicus regem orientalem Francorum appellauit, quod ante paschatos festum accidisse referunt *Annales Francorum Fuldenfes Tom. I. Script Rerum German. M. Freberi p. 24.* Scripta ergo est charta die 24 Martii anno 853, quocumque, indictio apprimè consonum est et conuenit. Habet hoc diploma, uti uides, duo monogrammata. An ex eo sit colligendum, regem Hludouicum filium cognominem suam in socium regni Germaniae adsciuisse, tuum erit inquirere.

Nos

Nos iam contendimus, ex his diplomatibus patere primo, pagum *Leriga* etiam appellatum esse *Leri*, et cellulam seu monasteriolum *Fisbechi* existisse in episcopatu Mimigernafordensi, id est, Monasteriensi. Ex quo citra contradictionem sequitur, pagum *Leri* existisse in aliqua episcopatus Monasteriensis parte. In quam autem regione dictae diocesis pagus *Leri* praecipue existerit, indicat diploma infra §. 104. not. (u) afferendum, quippe ex quo apparet, collegium *Wil'ebuson* (super fluvium *Hunta* in pago *Leri* fuisse conspicuum. Id ipsam quoque bulla papae Stephani VI confirmat, per quam fundatio eiusdem collegii in loco *Wildesbusen* in pago *Leri* approbatur. Si ergo scire fatagimus, quonam in loco collegium *Wildesbusanum* fuerit, situm fluvius *Hunta* docere nos poterit. Inuento enim fluvio *Hunta*, situs quoque pagi *Leri* inuentus erit. Iam vero fluvius *Hunta* in episcopatu Osnabrugensi oritur, et per mare *Dummer*, perque comitatum *Diepholtanum* tandem in comitatu *Oldenburgico* influit *Wiseram*. Atque ad hoc flumen *Hunta* in comitatu *Diepholtano* in loco *Wildesbusen* collegium *Wildeshufanum* etiam quondam existit. *Leri* ergo pagum in comitatu *Diepholtano* et adiacentibus prouinciis fuisse obuium omnino arbitramur. In hoc tractu, et quidem in inferiori episcopatus Monasteriensis parte, non procul ab *Emsteck* et *Halteren* locus *Fisbeck* quoque deprehenditur.

gubernante Corbeiam Warino.

Hic idem pagus est; in quo *Saxones*, testante *Ansgario* nostro in *Vita et gestis S. Willehadi* p. 662. crudelitatem, quam circa Magistrum (*Willehadum*) exercere nequiverant, in discipulos ipsius exardescens ira feruentius exercuerunt. Si quidem *Folcardum* presbyterum cum *Emmingo* omite in pago denominato *Leri*, *Beniamin* autem in *Cibriusfri*, *Atrebanum* vero clericum in *Thiatmaregabo*, *Gerwaldum* quoque cum sociis suis in *Brema*, odio nominis Christiani gladio peremerunt. Cum vero tam ex *Chronico Rastadensi* Tom. II. *Scriptorum Rev. German. H. Meibomii* p. 89, quam ex *Chronica Oldenburgic. Archiepiscopum* l. c. p. 131, argumentamur, eundem pagum *Leri* quoque dictum esse *Laris*, atque eiusdem incolas *Laringos*, et *S. Ansgarius* in *Vita S. Willehadi* p. 666 asserit, *Laras* pagum ad episcopatum *Bremenensem* *Willehadi* (non totum, sed ex aliqua parte) relatum esse; ex eadem *Vita S. Willehadi* producemus villas, ad pagum *Laris* spectantes. Hae sunt ea, quas exhibemus. Memoratur autem

1) p. 680. *Slutra*, hodie dicta *Stuer*, quae non procul a castro *Delmenhorst* reperitur, ut patet e *Chronico Rastad.* p. 98, et p. 100. seq. Hac in villa anno 1213 ab archiepiscopo *Bremenensi* est castrum exstructum, quod postea a *Stedingis* destructum, ab archiepiscopo autem anno 1234 reaedificatum, atque a *Stedingis* iterum destructum est, ut refert *Henricus Wolterus* in *Chronica Bremensi* T. II. *Meibomii* p. 56. et 58.

2) *Bokkenbusen* p. 681. esse *Bekehusen* videtur in comitatu *Oldenburgico*, Tom. II. *Meibomii* p. 110. 116. et 177.

3) *Falathorpe* p. 681. et 686. quae villa probe discernenda est 1) a *Valedorf* in pago *Norththuringi*, dudum desolata 2) a *Valdorf* in comitatu *Rauensbergico*. *Henricus*, comes de *Oldenburg*, fundavit seculo XIII. monasterium virginum cisterciensis ordinis in *Vlote* intra diocesis *Mindenensem*, alias *Vallis Benedicta* dictum, quod postea translatum *Remam* et tandem *Valdorpium*. Hae videtur fuisse villa nostra *Falathorpe*.

4) *Otishusen* p. 685. fortasse *Ostreckhusen* seu *Ostern* ad stagnum seu mare *Dummer* dici solitum.

5) *Habtboreinmod* p. 686. An *Hæde* ad mare *Dummer*? vel *Hagewede* in comitatu *Diepholtano*? vel *Hemslob* in eodem comitatu? vel *Horsten* in comitatu *Delmenhorst*? *Dauus* sum heic, non *Oedipus*.

6) *Steinbake* p. 688. An *Steinbeck* in praefectura *Welpae*? an *Steinbeke* in praefectura *Siecke*? an pagus *Laris* fuit pagus maior, alios minores comprehendens?

7) *Rebterestlet* p. 688 nondum in notitiam fuit perducta.

8) *Eggrikenbusen* p. 689. villa fortassis est *Eggesse* intra praefecturam *Harpsted* in comitatu *Hoiano*.

Præterea in diplomate comitis *Walberti*, infra §. 104. not. (u) adducto, quaedam villae reperiuntur, in quibus sita collegio *Wildeshufano* tradita sunt bona, quarum vna atque altera probabilissime ad *Leri* pagum referenda videtur. Huc faciunt sequentes.

1) *Holtrup*, quae est vel *Holtrup* in praefectura *Hoia*, vel *Holtorp* in comitatu *Diep-*

Ab anno
826vsque
853 im-
perante
Hudo-
uico et

Diepholtano, vel *Holtrup* in praefectura Vechte, vno milliari circiter distans a mari Dummer.

2) *Kedelholthusen* esse videtur vel *Holthufen* in praefectura Hoia vel *Holtbusen* in praefectura Stoltzenau in comitatu Hoiano.

3) *Varendorp*, quae esse videtur *Vorendorp* seu *Warendorp* in monasteriensi episcopatu, vel *Varendorp* in diocesi Osnabrugensi, vel *Vaern* in praefectura Vechte.

4) *Eftudkampe*. An indicatur *Einfte*, intra praefecturam Tedinghufen sita? an *Eistrup* in praefectura Hoia? an *Elweskampe* vicus, in quo domini de Munchhausen anno 1443 a comitibus de Holstene et Schomborgh feuda tenere, testante documento in *Historia des Geschlechts der Herrn von Munchhausen im Anhang* p. 65? an *Altenkampe* in praefectura Stoltzenau?

5) *Kuarotbe*. An indicatur *Rodenbeck* in comitatu Diepholtano? an *Roden* in episcopatu Mindensi? An *Roden* in episcopatu Osnabrugensi? an *Rodene* in episcopatu Monasteriensi? an *Ridderade* in praefectura Ehrenburg? an *Rebtern* et *Rehden* in comitatu Diepholtano? an *Rebse* in praefectura Comitatus Hoiani Steigerberg? an *Reersfen* in praefectura Siecke? an *Rade* castrum et praefectura in episcopatu Mindensi? an *Rittnem* in comitatu Oldenburgico? Delio vrinatore hic opus est.

6) *Saga* esse videtur *Sage* ad fluuim Leete inter Littel et Cnethem. *Schamwege* enim in praefecturam Ehrenburg, vel *Scharme* in comitatu Hoiano, vel *Schinna* intra praefecturam Stoltzenau, vel *Schiren* in praefectura Ucht seu Freudenberg, vel *Scholen* in praefectura Alten-Bruchhausen, vel *Scholen* in praefectura Ehrenburg, vel *Schensfen* in praefectura Stoltzenau, vel *Sieke* in comitatu Hoiano, vel *Siden* in praefecturis Nienburg et Sidenburg, vel *Sogeberg* in praefectura Stoltzenau, vel *Suedwighe* in praefectura Hoia ad hanc villam congruere haud videntur.

7) *Gobenstete* videtur esse *Goldensted*, in comitatu Diepholtano sita, vel *Gulstede* intra Russtringiam posita.

8) *Dunstorpe*, villa, vocatur vel *Dungesdorphe*, de qua loquitur §. noster 35, vel *Dendorf* seu *Dedendorf* in praefectura Hoia, vel *Dierstorf* in praefectura Stoltzenau, vel *Denstorf* in comitatu Diepholtano. Praeferendam existimamus villam postremam.

9) *Lauten* est *Lutte*, intra praefecturam Vechte conspicua, vel *Loder* in episcopatu Osnabrugensi, vel *Lotten* in diocesi Mindensi.

10) *Golawiede* esse poterit vel *Golswerden* in Stadlandia, vel *Goldern* in episcopatu Mindensi, vel *Galborn* in inferiori episcopatus Mindensis parte. Videtur *Golswerden* locus deligendus esse.

11) *Ibum* an est *Ippener* in praefectura Stoltzenau? An *Emen* in comitatu Diepholtano? Adridet potius Ippen et Ippenburg prope Osnebrugam.

12) *Bercklegen* an *Birsenbusen*, an *Borgstete* in praefectura Ehrenburg, an *Borchorst* in praefectura Stoltzenau ceteri debet? Singulas haec villas ad pagum *Leri* relatas fuisse, audacter affirmare non audemus. Diploma ipsum id haud indicat. Nonnihil adhuc in ipso diplomate a descriptoribus deprauatum videtur. Saeculo nono non solebat scribi dominus, sed *domnus*. Alia momenta iam tacemus. Longitudo ergo et latitudo pagi *Leri* ex his villis addisci non poterit. Protrahere idcirco in lucem liceat nomina villarum, quas Saracho abbas in suo *Registro B. et P. Abbatie Corbeiensis* intra pagum *Leri* extitisse affirmat, vt quam late olim patuerit pagus ille, qui in aliqua parte tam comitatus Oldenburgici quam comitatus Delmenhorstani, nec non episcopatus Monasteriensis parte, olim fuit repertus, solidius intelligant vniuersi.

Haec villae in *Traditionibus* nostris, et quidem in hoc ipso §. nostro oculis obseruantur:

1) *Dungesborp*, quam esse vicum, iam supra nominatum *Dunxdorp*, nemo negare poterit, qui probabilitatem sectatur.

2) *Letiloun* villa §. 119 tribuitur huic pago *Leri*, quae videtur esse locus Littel, ad fluuim Leete intra comitatum Oldenburgicum haud procul a Wetterborg conspicuus. Porro

3) reperitur §. 123 villa *Hundloun*, eadem ac illa, quam §. 27. deprehendimus. Haec autem dicta fuit *Hundelen* seu *Hundlosen*, ad fluuim Hunta in praefectura Wildeshufen posita.

4) Videmus ex §. 165, villam *Redun*, in pago *Leri* sitam, spectasse ad quendam Hunoldum, quem pro satore Oldenburgicorum comitum et regum Danorum habe-

habemus. Fuisse autem villam *Redun* vicum *Rheden* in comitatu Diepholtano, ibidem asseruimus.

5) *Rotthingun* villam in eodem pago existisse, indicatur §. 241. Hæc villa videtur esse vel *Rehtern* in comitatu Diepholtano, vel, quod nobis probabilius videtur, vicus *Rodene* olim relatus ad præposituram Löningensem, quæ sita est in inferiori episcopatus monasteriensis parte et spectat ad nostram Corbeiam, tanquam membrum ad corpus.

6) Refertur §. 249. villa *Gerwardesbusen* ad pagum *Leri*. Per eam indicari putamus vicum *Gorden*, intra episcopatus Osnabrugensis terras haud procul a Schulenburg situm.

7) *Gnidun* §. 359. est *Cnetbem*, locus ad fluuium Leete intra præfecturam Wildeshusen situs.

8) *Emsleki*,

9) *Hareburgun*, et

10) *Erelitbe* §. 449. *Emsleki* est *Emsleek* in præfectura Vechte, non procul a Fischbeck in inferiori episcopatus Monasteriensis parte. *Hareburgun* dicitur nunc *Herbergen* seu *Harbern* visiturque in comitatu Oldenburgico. *Erelitbe* autem videtur esse *Leete* ad fluuium Leete in comitatu eodem Oldenburgico. In utroque enim vico abbatia nostra habuit bona, vti *Registra* nostra *Bon. et Prou. A. C.* testantur.

11) Erat in pago *Leri* porro villa *Haildein*, restante §. 473. Hæc nunc dicitur vel *Holle* seu *Halten* in comitatu Oldenburgico ad fluuium Hunta, vel *Hatten*, locus in eodem comitatu, non procul a vicō Rittrum, positus.

12) *Dikeffen* §. 478. erit vel vicus *Dieck* in præfectura Harpsted, vel *Dyck* in præfectura Vechte.

13) *Derigon* et *Derigon* §. 484. videntur *Daren* et *Daren* in eadem præfectura Vechte. Præter has villas in Registro abbatis Sarachonis excitato tribuuntur pago *Leri* villæ, sic enumeratæ:

14) *Berclage*

15) *Siniueldon*

16) *Aleborne*

17) *Baginni*, atque

18) *Oidi*, quas inter videtur *Berclage* esse *Binklage*, *Siniueldon* *Senuelt*, *Baginni* *Bakum*, atque *Oidi* *Oyt* in præfectura Vechte. Hisce rite ponderatis, neminem negaturum speramus, pagum *Leri* oim in aliqua episcopatus Monasteriensis parte et prouinciarum conterminarum existisse.

Plane autem ab hoc pago diuersus fuit pagus *Liergewe*, *Lirenze*, *Lieron*, seu De pago *Lera*. Hunc enim ad oppida Brunsvicum et Wolfenbittelam occidentem versus olim fuisse situm, iam supra indicauimus. Atque vt hic situs reddatur euidentissimus, adducendæ in medium sunt villæ, quæ in documentis chartisque verustis eidem pago tribuuntur.

Ea sunt primum quidem *Folcmarebusen*, *Tritidi* et *Luttringesbringen*. Ita enim verba habent in clarif. Jo. Frid. Schannati *Corpore Tradit. Fuldens.* p. 313. num. 17: *Ego Marquard et uxor mea Engelburc donamus ad sanctum Bonifatium in villa Folcmarebusen et in villa Tritidi et in villa Luttringesbringen et in pago Lieron quidquid ibi habui in terris, campis, pratis, siluis, aquis, domibus et mancipiis.* Quo anno iste *Marquardus* hæc bona tradiderit, non patet. Nullus tamen dubito, quin ea *Marquardus* largitus sit, posteaquam Saxones nostri promissa dederant, sese militaturos esse sub optimi saluatoris Iesu Christi vexillo.

Addimus, *Marquardum* in pago *Lieron* proprietates suas ecclesie tradidisse Fuldensi vel seculo IX. vel X. vel XI. Ante medium seculi IX *Marquardum* Fuldenses his donis cumulasse, non ausim dicere. Infra enim e traditionibus nostris luculente patet, bona, circa Brunsvicum urbem in pagis *Derlingo* et *Northuringi* sita, referenda esse ad celebratissimum Ostfalorum ducem Hessi, qui, cum probabilissima ex suspitione vel in castro *Hebesheim* vel in castro *Aseburgo* domicilium suum habuerit, verisimillime quoque dominatus est pago *Lieron* seu *Liergewe*, in quo villa *Stocheim* visitur, quæ vix iter vnus horæ ab *Aseburgo* abest. Fortassis ergo et bona *Marquardi* in pago *Lieron* ex hereditate ducis Hessi profluxere, de qua hereditate infra fusius sumus tractaturi. Cum igitur progenitores comitum Northeimensium inter coheredes ducis Ostfalorum Hessi numerati fuerint, vti infra §. 104. pluribus declaraturi sumus, in eadem autem

Nort-

Ab anno
826 usque
853 im-
perante
Hludo-
uico et

Northeimensium gente nomina *Marquardorum* fuerint usitata, *Marquardus* ille ad eandem gentem referendus videtur, siue si fuerit primus siue secundus *Marquardus*. de utroque vide §. 104. not. (1). De eodem *Marquardo* mentionem fieri putamus in iisdem Traditionibus Fuldensibus p. 300. ubi verba num. 1. sic habent: *Ego Marquart et uxor mea Engilburc donamus sancto Bonifacio nostram proprietatem in loco Lerin prouincia Saxonum iuxta fluium Ouacra cum mancipiis*. De nostro pago *Lieron* in his uerbis neququam sermone esse, putamus. Docti quidam secus sentiunt. Sed locus non pagus, hic memoratur. At locus *Lerin* est vel vicus *Lere* in praefectura Campen, vel villa quaedam desolata. Cum autem vicus *Lere* in praefectura Campen non ad *Ouacram*, sed Scuntiram sit sita, et in Traditionibus nostris ad pagum referatur *Derlingo*; probabilissime locus *Lerin* trans flumen *Ouacram* olim exstitit, et quidem eo in loco, qui appellatur *campus alaudarum*, lingua nostra Saxonica dictus *dat Leerken-Feld*. Inde enatum fuit prouerbium, quo indicatur deceptionis artificiosae modulus. Defraudare enim et vana spe lactare aliquem Saxonice est *enen int Leerkenfeld wisen*.

Hic praemissis villa *Folemaresbusen* in pago *Lieron* est vicus *Volkersen*, ad fluium *Ouacram* situs, eo in loco, quo cum hoc flumine miscetur *Scuntira*. Cum itaque haec villa spectarit ad pagum *Lieron*, perperam eam retulit beatus *Lauensteinius* ad pagum *Flutiwide*. *Tritidi* in pago *Lieron* porro erit *Drütte* in praefectura *Wolfenbuttelensi*, cuius ecclesia coniuncta est ecclesiae in *Vümmel-sen* vico, qui vix iter dimidiae horae ab vrbe *Wolfenbuttel* abest. *Luttringer-bringen* videtur esse vel *Listringen* in praefectura *Woldenberg*, vel *Lutterum* in eadem praefectura intra *Hildesheimensis* episcopatus terras, vel *Lettrum* intra praefecturam *Lichtenberg* in *Wolfenbuttelensi* Principatu.

Porro ad eundem pagum *Lieron* seu *Liergewe* referuntur villae *Bettingen*, *Sunnenbore*, *Gelidesbusen*, *Suibbore*, *Tibidbuson*, *Tidesbuson*, *Stocheim*, *Flotide*, *Gledinge*, *Rudetgledinge*, et *Laminari*. Ita enim verba sonant in clar. J. F. Schannati *Corpore Trad. Fuld.* p. 300. num. 4. *Odilag et uxor eius Wentelswint tradiderunt Deo et sancto Bonifatio bona sua in pago Liergewe cum XX. villulis, hoc est, in Bettingen, in Sunnenbore, in Gelidesbusen, in Flotide, in Tibide, in Gledinge, in Rudetgletinge, in Laminari, et marca villarum istarum*. *Odilag*, qui bona haec tradidit, fortassis est *Osdag*, qui in traditionibus nostris §. 104. inter coheredes ducis *Ostfalorum Hessi* refertur, et §. 42. inter testes apparet, donationis, qua quaedam a comite *Thuringo* in villis *Neindorf* et *Kissenbruck*, quae non procul ab sunt ab vrbe *Wolfenbuttela*, traderentur. Hoc stante argumento, eundem vixisse oportet anno 830 et sequentibus. Villae, in quibus ille bona quaedam largitus fuit ecclesiae *Fuldensi*, sunt

1) *Bettingen*, quae erit vicus *Beddingen* in praefectura *Wolfenbuttelensi*, inspectioni *Thidensi* ecclesiasticae submissus.

2) *Sunnenbore* erit *Sunnenberg*, cuius ecclesia innexa est ecclesiae in *Timmerlah* intra praefecturam *Wolfenbuttele* et ephoriam sacram *Thidensem*. Huius villae mentionem iniecit *Albertus* dux *Brunsvicensis* et *Luneburgensis* anno 1313. Vide diploma in *Addendis* productum num. 59.

3) *Gelidesbusen* villa esse videtur *Geitel* non procul ab vrbe *Brunsvico*.

4) *Suibbore* erit vicus *Swulper* ad flumen *Ouacram*, vnum milliare et quod excurrit ab vrbe *Brunsvico* discretus. Diuersa haec villa videtur a villa *Suilbore*, cuius Traditiones *Fuldenses* l. c. p. 301. num. 17. meminere his uerbis: *Egilbrabt tradidit sancto Bonifatio bona sua in villa Suilbore in pago Lirenze*. Quem admodum enim pagus *Lirenze* idem videtur fuisse, qui pagus *Liergewe*: ita villa *Suilbore* esse poterit minor, et villa *Suibbore* maior vicus *Swulper*. *Egilbrab-tum* fuisse *Eilbertum*, qui in traditionibus nostris §. 111. inter coheredes ducis *Ostfalorum Hessi* refertur, nobis probalissimum videtur. Vbi villae

5) *Tibidbuson* et

6) *Tidesbuson* steterint, in obscuro latet. Fortassis vna est *Thibeck* seu *Thidebach*, curtis iter dimidiae horae a vico *Thide* distans. *Danhufen*, illa sub inspectione *Sefensi* villa, nimis remota videtur, quam vt huc trahi possit.

7) *Stocheim* erit maior *Stockheim* ad flumen *Ouacram* inter *Brunsvicum* et *Wolfenbuttelam* vrbes.

8) *Flotide* est maior vel minor *Flöte* intra praefecturam *Libenburgensem* in *Hildesheimensis* episcopatus tractu orientali.

9) *Tibide*

- 9) *Tibide* est *Tide* in praefectura Wolfenbittel. Ibi esse Ephoriae ecclesiasticae gubernante Corbeiam Warino. sedem, res nota atque omnibus manifesta est.
- 10) *Gledinge*, et villa
- 11) *Rudetgletinge* sunt *minor* et *maior Gleie* intra praefecturam Wolferbittel, ad Denstorfensem aedem sacram delegatae.
- 12) *Laminari* hodie nuncupatur *Lamme*, cuius ecclesia est filia ecclesiae in Denstorf, pars inspectionis Tidenfis sacrae. Porro in viri maxime reuerendi et celeberrimi I. C. HARENBERGII *Historia Gandersheimensi Diplomatica* p. 653. reperitur epitome litterarum, desumpta e diplomate caesaris Heinrici, quod adseruatur in tabulario cathedrali Hildesheimensi, in quo ad pagum *Lera* atque ad comitatum comitis *Adalbari* referuntur villae, *Witungen*, *Dornzuni*, *Ostwerdi* et *Durnidi*. *Adalbardus* comes videtur inter progenitores comitum de Sladem numerandus, siue ille fuerit Tammonis, siue Siberti, siue Burchardi filius. De Comitibus his infra exponetur pluribus §. 104. not. (w). Villae, quae in eius comitatu erant, sunt dictae
- 1) *Durnidi*, quae probabilissime est vel maior vel minor *Dören* in praefectura Liebenburg intra Hildesheimensis episcopatus terras:
- 2) *Ostwerdi*, quae esse videtur *Otwesen* in eadem praefectura Liebenburg.
- 3) *Dornzuni*, quam habemus pro *Dornuten*, praefecturae eidem adnumeranda.
- 4) *Witungen* erit *Weddingen* in praefectura Widela in Hildesheimensi episcopatu, ubi vero hodie est *commendataria* celebratissimi ordinis Teutonici, cuius inde ex anno 1745 est commendator dominus Fridericus Albertus Augustus liber Baro de Bothmar, spectans ad *Baltuam* Saxoniam, cuius primarius commendator, vulgo dictus *Land-Commendeur*, erat 1746 excellentissimus dominus Augustus Wilhelmus de Grote, serenissimi ac potentissimi regis magnae Britanniae Georgii II. praefectus militiae Generalis, ordinisque Teutonici Eques, et commendator iu Lucklen et Langlen, qui ordini Teutonico anno 1728 die 6 mensis octobris fuit adscriptus.

Ex his omnibus villis, sub vnum conspectum reuocatis, longitudo et latitudo pagi *Liergewe* euidentissime patebit.

Tandem vero eidem pago aliae adscribendae sunt villae, quae iam ineunte seculo XI in rerum natura exstabant, et vndique villis, ad pagum *Liergewe* spectantibus, cinctae erant. Inter has primum est castrum *Stedieraburg*, cuius prima vice anno 938 mentionem iniecit Chronicon nostrum Mscelum, atque ex eo Widckindus noster *Annal.* Lib. II. p. 645. Eo enim anno 938 *antiqui hostes Germaniae Ungarii irruerunt in Saxoniam, et, castris positis super litus Badae fluminis, inde in omnem regionem diffundebantur. Quodam die missus e castris hostium dux signa mouebat circa castrum, quod STEDIERABURG vocabatur. Cum autem ciues viderent hostes et ex itinere et ex pluuia, quae eo tempore ingens erat, saucios, erumpebant portis, et primum magno clamore territantes, demum repente in aduersarios irruentes, plurimis ex eis caesis, et copiosa equorum multitudine cum signis quibusdam capta, ceteros in fugam compellebant. Vrbes HEBESHEIM et WERLA, quas obuiam habuere animaduertentes hostium fugam, armis eos omnibus locis urgebant, et, maxima ex illis parte prostrata, duces ipsum in quendam luti puteum cogentes oppresserunt. Altera autem pars exercitus arte cuiusdam scelai in locum, qui dicitur THRIMMING, deducta, difficultate locorum et manu circumfusa armorum, periit, timoremque nimium ceteris incussit, fuga salutem quaerentibus. Cum Hebesheim procul dubio sit castrum Hebesheim, quod Chronicon laudatum refert ad pagum *Derlingo*, pago *Liergewe* contiguum: et *Werla* sit palatium regium *Werla*, quod itidem ad pagum *Derlingo* spectare debuit; neminem negaturum speramus, castrum *Stedieraburg* olim stetit in loco *Stederburg*, qui vsque in hodiernum diem fere inter Brunswicum et Wolfenbutelam vrbes reperitur. Quia autem pagus *Derlingo* olim spectauit ad diocesin Halberstadenensem, cuius limes fuit fluius *Ouacra*; procul dubio eapropter terminus pagi *Derlingo* extitit flumen *Ouacra*, hodie dictum *die Oker*. Cum porro locus *Stederburg* ad occidentalem partem fluminis *Ouacrae* sit situs, atque olim ad diocesin spectarit Hildesheimensem; illum ad pagum *Liergewe*, non vero ad pagum *Derlingo*, referendum esse, putamus.*

In eodem castro *Stederburg* anno 1000 comitis Altmanni filia *Frederunda*, adiuuante eius consanguineo Bernwardo Hildesheimensi episcopo, monasterium sacrarum virginum fundauit. Hoc monasterium Henricus rex anno 1007 confirma-

Ab anno
826 vique
853 im-
perante
Hindo-
uico et

firmavit diplomate reperiundo in *Leibnitii Script. Rer. Brunf.* Tom. I. p. 851. Villa in quibus eadem Frederunda mansos monasterio suo tradidit, in eodem diplomate appellantur *Stederboreb, Lindim, Thidi, Siedere, Northem, Stockem, Meinoluerode, Regindegerode, Herskesgebutle, Thuringesgibutle, Theletunum, Rindam, Wagken, Meginnichebutle, Winnenroth, Brenborji, Hechorst, Meynum, Smeleke, Ouborst, Wendebutle, Deuangebutle, Bokete, Zinilike, Ozeruo, Mislake, Dobirunke, Kipli, Mildanbouede, Klestenike, Palemke, Starbunde, Kofikestorp, Mapantorp, Slitannelt, Richaltesgebutle, et Dalbem*, vbi areas duas et *panstal* duas tradidit. Inter has villas vndecim erant ad orientem super fluuium Horam, hodie dictum *die Obre*, sitæ. Quanam reliquarum referri queant vel ad pagum *Derlingo*, vel ad pagum *Liergewe*, iudicare poteris, si probabili quadam coniectura indicauerimus, quanam loca sub his obscuris nominibus latere sit verosimile.

Lindim scilicet esse videtur vel *Linden* haud procul ab vrbe Wolferbuttela cis Ouacram flumen, vel *Oster* et *Wester-Linden* trans fluuium Ouacram in præfectura *Lichtenberg*. Si intelligitur *Linden*, cuius res sacra spectat ad ecclesiam in *Halchter*, ea referenda est ad pagum *Derlingo*, non ad pagum *Liergewe*; sin vna e posterioribus denotatur, ea ad pagum *Liergewe* referri debet.

Thidi est vicus *Tidi* in præfectura *Wolfenbuttel*, de quo iam supra egimus curate.

Siedere est vel *Stedem* in præfectura *Peina* in *Hildesheimensi* episcopatu, quam autem villam malumus referre ad pagum *Falben*, quam ad pagum *Liergewe*, quia teste *Sarachone* in *Registvo B. et Prou. Ab. Corb.* villa *Sivikesbus*, hodie *Sierse*, sita non procul a vico *Fürstenau*, spectauit ad pagum *Falben*; quamuis non negemus, *Sarachonem* intelligere potuisse pagum generalem *Falhon*: vel *Stidige*, locus sub inspectione *Thidensi* positus, cuius ecclesia filia est ecclesie in *Geitel*: vel *Stidden*, villa desolata in præfectura *Woldenberg*. Fortassis intelligenda est villa *Stidige*, quæ non ad pagum *Liergewe* spectare non debuit.

Northem quoque referri potest ad pagum *Liergewe*: intelligi enim videtur *Norten-hof*, olim vicus cum ecclesia parochiali, teste diplomate producto in *Addendis* num. 59.

Stochem esse poterit vel maior vel minor *Stöcken* ad fluuium Ouacram, quarum altera ad pagum *Liergewe*, atque altera ad pagum *Derlingo* referenda erit.

Meinoluerode probabilissime est *Meluerode* villa, quæ cum cis fluuium Ouacram obuia sit, ad pagum *Derlingo* referri debuit.

Regindegerode videtur esse villa *Reingdageroth*, quæ anno 1031 cætabat ad ecclesiam *S. Magni* in villa *Bruneswik*. Hanc villam sterisse ante portas *Brunsvicensis* in loco adhuc dicto *der Rendesberg* seu *Rendelsberg*, aiunt, dicunt, ferunt, perhibent. Si vera homines, ita sentientes ex fama, prædicant, hæc villa referenda est ad pagum *Liergewe*. Monasterium *S. Crucis*, quod eo in loco adhuc superest, olim spectauit ad diocesin *Hildesheimensem*, vti diplomata huius cœnobii, quorum multa vidimus, comprobant. Ad diocesin *Halberstadensem* non spectabat pagus *Liergewe*, sed pagus *Derlingo*, ad quem itaque villam *Regindegerode* referre nec volumus nec debemus.

Herskesgebutle est *Harsbuttel* cis flumen Ouacram. Referendus est itaque locus ad pagum *Derlingo*.

Thuringesgibutle videtur esse *Ribbesbuttel*. E *Thuringesgibutle* enim videtur primum ortum *Ringsbuttel*, et tandem *Ribbesbuttel*: quæ villa hodie sedes est nobilium dominorum de *Mandelslo*. Eadem hæc videtur villa esse, quæ anno 1031 spectauit ad ecclesiam *S. Magni* in villa *Bruneswik*. Hæc villa procul dubio nomen accepit a quodam *Thuringo*. Quis ille fuerit, pro certo quidem dicere nequimus, probabiliter autem is fuit comes *Thuringus*, qui, codice traditionum *Corbeiensium* teste, circa annum 830 amplissima bona in pago *Derlingo* sita tradidit ecclesie *Corbeienfi*. Verisimiliter hic idem *Thuringus* est is, cuius meminere *Traditiones Fuldenfes*. Ita enim illa p. 301. num. 16. *Thurinc* et *Meginolt* (an hic frater *Thuringi* fuit, atque idem, a quo villa *Meinoluerode* nomen accepit?) tradiderunt sancto *Bonifacio* bona sua in *Rumersleiba* et *Tiustinga*, quod est in pago *Darlinga* cum mancipiis XXXVIII. item p. 304. num. 86. *Turinc* de *Saxonia* tradidit Deo et sancto *Bonifacio* in terminis *Darlingen* nouale, quod dicitur *Duringerod* iuxta fluuium *Oncra* (lege *Ouacra*) quicquid proprietatis habuit cum mancipiis XL. Item p. 304. num. 90. Ego *Durinc* de *Saxonia* trado

ad

ad sanctum Bonifatium proprietatem meam in pago Saxonie in pago Darling, in locis nuncupatis Burg et Grafelob quicquid habere visus sum. Cum comes Thuringus sine liberis sit mortuus, ut infra videbimus, ille omnia, quae accepit ex hereditate ducis Ostfalorum Hessi, monasteriis Fuldensi et Corbeienfi (et fortasse etiam quaedam monasterio S. Ludgeri sito prope Helmstadium) tradidisse videtur. E bonis ab eo large donatis probabiliter iudicari potest, quid ipse acceperit ex hereditate Hessi. Vnde porro concludendum est, quanta bona reliqui heredes ex hereditate illa acceperint, quantusque dominus fuerit ille celebratissimus Ostfalorum dux Hessi seu Adalricus. Distincte autem Traditiones Fuldenses l. c. perhibent, villam *Duringerod* fuisse sitam in terminis pagi *Darlingen* iuxta fluvium Otacram. Probabiliter itaque, hanc villam non procul abfuisse ab vrbe Brunsvico, et ad *Derlingo* pagum spectasse, contendimus.

Theletunnum villa (si non legendum est *Veletunnum*) videtur *Debelen* seu *Döbelen* sacrae Scheningensis inspectionis, vel *Tulau* villa desolata in ducatu Magdeburgico, esse.

Rindum probabiliter existimatur esse *Rubme*, vicus non procul a turri *Wenden*, retonice dicta *der Wendenturn*. Haec villa in litteris feudalibus appellatur *Ruden*. Vnde fit vero simile, in autographo legi *Rtudum*.

Wagken erit *Waggen*, cuius ecclesia filia est ecclesiae in *Hordorp*, sub inspectione Campensi adulescentis in Principatu *Wolferbuttelensi*.

Meginnichelutle villa nobis non est cognita. Fortassis illa in *Bechtesbittel* seu *Becksbittel* laeret. Subesse videtur *Wenigsbüttel*.

Winnenroth esse videtur vel *Weienrode* vel *Wienrode* in Principatu *Luneburgico*. Vtrauis illa sit, ipsa ad pagum *Flothwitha*, de quo infra pluribus exponemus, fuit referenda.

Brenhorst villa situm accurate indicare non possumus. Cum in praefecturis *Gifhorn*, *Neubruck*, et *Meinersen* cis fluvium *Aleram* in *Luneburgico* Principatu reperiantur villae *Danhorst*, *Dikhorst*, *Eikhorst*, *Flakenhorst*, *Grauenhorst*, *Hauikhorst*, *Horst*, *Obnhorst*, *Oldenhorst*, *Plochorst*, et forte plures aliae villae adpellationum desinentium in *Horst*, in quibus et villa *Brenhorst* esse potuit, situm eius accurate indicandum relinquimus illis, qui eas regiones inhabitant vel indagant.

Hechorst et *Onhorst* sunt iam nominatae villae; Nec non

Eikhorst et *Obnhorst*.

Meinum est *Meino* in praefectura *Gifhorn*, et procul dubio locus spectavit ad pagum *Derlingo*, quippe qui pertinuit ad diocesin *Halberstadensem*, de cuius limitibus infra pluribus differemus.

Smelcke villae situs, nisi designetur *Selchen* olim sedes archidiaconalis in diocesi *Halberstadenfi*, nobis incognitus est.

Wendebutle probabilissime est *Weddesbutel*, et

Deuangebutle est *Edersbuttel*.

Bokele videtur villa desolata esse, olim obuia non procul a castro *Gifhorn*, in traditionibus nostris relata ad pagum *Derlingo*.

Zinlike an est *Zilly*? vel *Solpke* in veteri *Marchia*?

Oztruo an est vna e duabus villis desolatis, quas nominant

Ortsbur, et non procul ab *Hundisburg* et *Rotmersleben* existisse referunt? an

Ostereu non procul ab oppido *Stendel* in veteri *Marchia*?

Mislike referenda videtur inter villas, quas supra fluvium *Horam* sitas fuisse, cum auctore *Chronici Stedeburg*. T. I. *Leibn.* p. 851. iam supra diximus.

Dobirunke an fuit *Danke*? an *Danneke*? an *Dermbeke* in veteri *Marchia*?

Kippli an *Copnik* fuit?

Mildanbouede an *Messehof* est non procul a vico *querum* in Principatu *Wolferbuttelano* situm?

Klestenike fortassis est *Kleisso*, villa desolata in veteri *Marchia*.

Palemke an *Belen* fuit non procul a loco *Ehra*? an *Belkow* locus, cuius meminit *cel. Waltherus* in *Singular. Magdeburg.* P. VII. p. 94? an *Belkow* in veteri *Marchia*? an *Pechule* in ducatu *Magdeburgico*? an *Pollize*? an *Porzan* in praefectura *Caluor*?

Starbunde villa nobis quoque incognita est. Ad siluam *Thrimmining* reperitur *Sachau*. *Satuelle* non procul sita fuit ab oppido *Caluor*. *Schernikau* praesto est in veteri *Marchia*.

Ab anno 826 usque 853 imperante Hludouico et

manfos II cum omnibus adiacentibus eius testibus hoster albmarus ragenbaldus dudo herradus.

§. 36.

Tradidit Oto quicquid habuit in pago *hasugo* (E) ea tamen ratione ut quam diu uixerit ipse possideat quod si filios habuerit irrita erit traditio sin autem firma permaneat testibus *bernhardus comes* (F) tecto unno adalheri marchodo bello benni delo teodhardus herbert ay magnus uuicger tudo ricbold thancal teodual tancuard mathlec aio ado ricual abbo hauuald.

§. 37.

irminuardus et adaluardus tradiderunt mansum unum in *stotinghus* (G) testibus todi mainhardus addic mainuardus.

§. 38.

Tradidit ben pro fratre suo gerlero in *sneuidi* (H) partem ipsius testibus renoldus folchridus rodhardus fredericus.

§. 39.

Schirnau in eadem regione villa desolata est. *Stemmeren* olim fuit in praefectura *Weserling*, et dudum excisa est. *Steinuorde* inuenitur ad flumen dictum *die Obre*. In *Salzmunde* quondam *Magdeburgenses* archiepiscopi bona possidebant. Indicatur fortassis una ex his, vel altera.

Koskörtorp uero esse uidetur vel *Karstorp* villa desolata in praefectura *Hötensleben*, vel *Kesdorf* vicus non procul ab oppido *Vorsfelde* situs, vel *Keyendorf*, villa desolata, olim intra veterem marchiam posita.

Mapantorp uidetur esse *Mackendorf*, cuius ecclesia filia est ecclesiae in *Saalsdorf* intra ephortiam *Königsutterensem* et in praefectura *Bardorf* non procul ab oppido *Ouesfelde*; vel *Meizendorf* in praefectura *Wolmirsted* intra ducatum *Magdeburgicum*; vel *Metzdorf* intra veterem Marchiam.

Sitanfeld an est *Stelfeld* in ducatu *Magdeburgico* non procul a *Wolfsburg*? *Huius* mentionem iniecit *S. Waltherus* in *Singul. Magdeb.* CVII. p. 70.

Denique uidetur *Richaldergebule* esse *Rörgebuttel* intra praefecturam *Gifhorn*. *Dalhem* est *Saltzdalem* prope *Wolferbuttelam*, ubi duae *Pansal*, id est, cauae salinae, vulgo *Saltzkoten* dictae, in quibus sal excoquitur, indicantur. Haec adduximus, ut alii in situm harum villarum studiosius inquirant.

De pago *Hasugo*. (E) De pago *Hasugo* uide infra §. 139. Docemus ibi, hunc pagum fuisse eundem, quem alii dicunt *Hessigau*, *Hassigau* aut *Hofgau*, *Salam* inter et *Wipperam* atque *Unstrut* fluuios diffusum.

De comita Bernhar-do. (F) Nihil impedit, quo minus per hunc *Bernbardum*, comitem, designatum putemus filium *Unwani* et *Gislae*, nepotemque et *Albionis* principis, et *Hessi* seu *Esiconis* ducis. Cum enim illorum bona fuerint sita in pagis *Hasugo* et *Suenon*, idcirco hic *Bernhardus* inter testes reperitur. Sane nobis tantum est iuris, et fortasse maius, hoc affirmandi, quantum aliis illud in dubium reuocandi.

De villa *Stotinghus*. (G) De villa *Stotinghus*, quam *Saracho* refert ad pagum *Auga*, uide infra §. 259. Villa desolata indicatur, olim intra diocesin *Corbeiensem* obuia.

De villa *Sneuidi*. (H) Villam *Sneuide* in pago existisse *Logne*, docuit nos *Saracho* abbas in praestantissimo suo *Registro Bonorum et Prouentuum Abbatiae Corbeiensis*. Eadem ergo villa denotatur, quae supra §. 26. appellabatur *Sneutibi*, quamque idem *Saracho* ad eundem refert pagum *Logne*. Haec villa nulla alia esse potest, nisi vicus *Schneen*, siue maior siue minor, sub praefectura *Friedland* in principatu *Gottingensi*, Principatus *Calenbergici* parte.